

PRINCIPESA MARGARETA A ROMÂNIEI
PRINCIPELE RADU AL ROMÂNIEI

Crăciunul regal

Cuprins

Cuvânt-înainte / 7

București și Sinaia / 17

Carol I și Elisabeta / 24

Ferdinand și Maria / 56

Carol al II-lea / 86

Regele Mihai și Regina-mamă Elena / 98

Exilul (Italia, Anglia, Elveția) / 119

Săvârșin / 159

Mesajele de Crăciun ale Regelui întors acasă / 205

București și Sinaia

Se spune că bradul împodobit de Crăciun ar fi o tradiție adusă în Germania, în secolul al XVII-lea. Există mărturii că obiceiul bradului împodobit întâi cu mere, conuri sau nuci ar fi existat, încă din secolele al XV-lea și al XVI-lea, mai ales în țările scandinave, atunci când a apărut cutuma creștinilor devotați de a aduce în casele lor brazi împodobiți. Există însă cercetări potrivit cărora folosirea crengilor de brad, precum și a coronițelor și ghirlandelor din frunze veșnic verzi, pentru a simboliza viața eternă, a fost o tradiție a egiptenilor antici, a chinezilor și a evreilor. În *Encyclopaedia Britannica*, se spune că rugile îndreptate către copac au fost practici păgâne pe teritoriul european precreștin și că ele s-au transmis, după convertirea la Creștinism, în obiceiul scandinav de împodobire a casei și a hambarului cu frunze de brad pentru a speria și îndepărta răul. Din Scandinavia obiceiul ar fi trecut în Germania secolului al XVII-lea.

Tradiția nu cuprinde însă întreaga societate germană decât în secolul al XVIII-lea. Atunci bradul începe să fie iluminat cu lumânări, iar prezența lui în casele oamenilor devine un fapt obișnuit.

Bradul de Crăciun ajunge la Curtea Regală a Marii Britanii prin bunicul Reginei Maria, Principele Consort Albert¹, la mijlocul secolului al XVIII-lea. Apoi, după ce Anglia și Franța adoptă obiceiul pomului împodobit de Crăciun, el devine iute și definitiv împământenit pe tot continentul. Principele Consort Albert, considerat astăzi drept întemeietor al Marii Britanii moderne, a fost stră-străbunicul Regelui Mihai.

¹ Alteța Sa Regală Principele Consort al Marii Britanii și Irlandei, născut Principe de Saxa-Coburg și Gotha la 26 august 1819. S-a căsătorit cu Regina Victoria a Regatului Unit la 10 februarie 1840 și a murit la vârsta de 42 de ani, în 14 decembrie 1861. A fost unul dintre cei mai influenți membri ai Familiei Regale britanice din toate timpurile. Inteligent, erudit, cu un spirit creator și cu o mare energie, Principele Consort este considerat de unii istorici drept întemeietorul Marii Britanii moderne. Autorul unor remarcabile proiecte economice, sociale și educaționale, a modernizat din temelii structura Casei Regale și a adus o contribuție decisivă la viața instituțională a țării sale. Prim-ministrul Benjamin Disraeli a spus, la funeraliile Principelui Consort, că Marea Britanie și-a pierdut Suveranul.

Revelionul, adică masa de la miezul nopții, la trecerea dintre ani, are origine catolică. În Europa, s-a transformat în sărbătoare profană în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Era epoca în care Carol I venea Domn al Principatelor Române Unite. Cuvântul este francez (*réveillon*), înseamnă „trezire“ și definește obiceiul de a veni acasă după slujba religioasă de la miezul nopții pentru a încheia postul cu o masă dătătoare de energie. Masa de la miezul nopții îi adună, în mod tradițional, pe părinți, pe copii și pe bunici, fiind un ritual intim de ospitalitate, găzduit de căminul familial. Tradiția presupunea ca revelionul să fie o petrecere mai lungă, peste timpul obișnuit acordat unei cine. În unele țări, revelion se numește și masa din Ajun de Crăciun, care poate avea loc tot la miezul nopții.

Pomul de Crăciun și revelionul au fost adoptate ca tradiții de România și de țările europene în ultimul secol și jumătate, exact de când există Familia Regală română.

Privind în urmă, mai ales la documentele și fotografiile vremii, se vede limpede că, oricât de respectuoși cu tradiția și oricât de conectați la pulsul societății românești ar fi fost, Suveranii români din toate generațiile au petrecut Crăciunul după propriile lor gusturi, în funcție de trăsăturile lor de caracter, de orizontul lor cultural, de felul în care se raportau la familie și la înțelesul timpului liber. Nici astăzi, în anul 2014, lucrurile nu stau altfel.

Atmosfera de Crăciun din casa Regelui Carol I și a Reginei Elisabeta, sobri, preocupați până în detaliu de mersul românesc, precauți și solitari, conduși de simțul datoriei, era complet diferită de cea din familiile succesorilor lor. Părinții unei copile dispărute la vârsta de 4 ani, au rămas până la sfârșitul vieții cu simțământul de neșters că sunt tatăl și mama unui popor întreg.

Regele Ferdinand și Regina Maria au avut o casă plină de copii. Căsătorii de foarte tineri (la 27 și, respectiv, la 17 ani), ei au adunat în jurul bradului de Crăciun viață, veselie, daruri și căldură familială. Întreaga lor domnie a fost una a continuității dinastice și a tradiției. În ciuda cumplitelor greutăți ale Primului Război Mondial și ale perioadei de lipsuri ce a urmat conflagrației, România a trăit o epocă de împliniri, în care au fost culese roadele timpurilor minuțioase și vizionare ale lui Carol și Elisabetei. Crăciunul în vremea lui Ferdinand I și a Mariei se așeza pe o tradiție împământenită de cinci decenii de dinastie și statalitate modernă, sărbătorindu-se într-o societate durată cu grijă și pricepere de predecesorii lor și bazându-se pe o infrastructură instituțională (inclusiv administrația Curții Regale) bine pusă la punct.

Regele Carol al II-lea, în ciuda imprevizibilului său comportament public, a petrecut Crăciunurile, la Palatul Regal și la Sinaia, în tristețe și neîmplinire. Deși îl avea alături pe fiul său și era înconjurat de o seamă de intelectuali interbelici remarcabili, Regele a domnit într-un deceniu straniu, crud și neiertător. Prin urmare, Crăciunul nu putea arăta altfel decât

restul anului pe care îl „încorona“. Solitar și respins de mulți (chiar de membri ai propriei familii), Regele a continuat tradiția Crăciunului cu aceeași pricepere ca a înaintașilor lui. Primul rege născut pe pământ românesc, în confesiunea ortodoxă, Carol al II-lea era un excepțional cunoscător al tradițiilor noastre populare și un perfect vorbitor al limbii române literare. De asemenea, Curtea Regală din vremea sa era organizată cu pedanterie, cu grija detaliului, cu infinit orgoliu și cu pricepere. Există dovezi certe că Regele avea cunoștințe vaste în domeniile militar, științific, artistic, și de bună guvernare, depășindu-le adesea pe cele ale specialiștilor din domeniile respective.

Regele Mihai a domnit în anii 1940 peste o țară lovită, care se uita înspre Majestatea Sa și înspre buna lui mamă ca înspre garanții continuității și libertății ei. Regele reprezenta o cheazășie instituțională, dar și una morală. Societatea românească se simțea încă ocrotită tocmai fiindcă tânărul rege era acolo de veghe. Românii împărtășeau îngrijorarea de pe chipul prea tânărului lor monarh și îl înconjurau cu dragostea pe care ți-o manifesti față de cineva drag, din propria familie. Crăciunurile regale, organizate cu grijă și grație de Regina Elena, erau intime, calde, iubitoare, iar sutele de angajați care luau parte la ele se simțeau în Sala Tronului ca într-o catedrală. Oamenii se raportau la Suveran cu afecțiune și încredere, pe lângă respect și admirație.

În exil, Regele Mihai și Regina Ana au petrecut Crăciunuri simple, ca orice alt cuplu din lume care avea de pus nouă–zece farfurii pe masa de Ajun, pentru copii, părinți și bunici. Cadourile erau modeste, fiecare ales cu un înțeles anume și cu spirit de economie. Copiii au avut parte de sărbători de Crăciun pline de dragoste, ocrotitoare, petrecute în simplitate, așa cum probabil nu ar fi avut dacă se nășteau într-un Regat al României anilor 1950. Situația Majestăților Lor a făcut ca principesele să trăiască toată copilăria și adolescența în case de țară sau din orășele, cu grădină ori înconjurate de o fermă.

LA MULȚI ANI!

WITH BEST WISHES FOR CHRISTMAS
AND THE NEW YEAR

AVEC NOS MEILLEURS VŒUX
POUR UN JOYEUX NOËL
ET UNE BONNE ET HEUREUSE ANNÉE

Melair *Ana*

